סקר ציפיות בתעשייה
לחודשים אוקטובר – דצמבר 2010

שלום רב,

מצ"ב לעיונך סקר הציפיות בתעשייה המציג את התפתחות התעשייה בפועל ברבע השלישי של 2010 ואת המגמות הצפויות לרבעון האחרון של השנה.

על פי ממצאי הסקר, ברבע השלישי של 2010 נמשכה הצמיחה בפעילות התעשייתית: האצה קלה נרשמה בקצב צמיחת התעשייה, אשר לוותה בגידול מואץ במכירות המקומיות, אל מול האטה בקצב גידול משלוחי היצוא. לרבע האחרון של השנה צופים התעשיינים האטה בפעילות התעשייתית, תוך עלייה נוספת בהוצאות המימון הריאליות.

סקר הציפיות בתעשייה נערך על-ידי התאחדות התעשיינים זה למעלה מ- 30 שנה, מאז 1978, בקרב מדגם מייצג של למעלה מ- 700 מפעלי תעשייה. הסקר מציג מדי רבעון את ההתפתחויות בתעשייה ברבעון החולף, ואת אלו הצפויות ברבעון הבא, בפרוט לפי ענפי התעשייה.

סקר הציפיות בתעשייה היה מהראשונים לאתר את שינוי מגמת הצמיחה שאפיינה את התעשייה בשנים האחרונות, כאשר כבר בתחילת 2008 הצביע על מעבר לנסיגה בפעילות התעשייתית, זאת כחצי שנה לפני נתוני המאקרו הרשמיים.

יכולתו של סקר הציפיות לחזות בשלבים מוקדמים יחסית את שינוי המגמה, התאפשרה הודות לכך שהסקר בוחן את שינויי המגמה על-פי דיווחים מהשטח מייד עם תום כל רבעון. גורם נוסף, המסייע לסקר להוות ברומטר טוב למצב התעשייה, הינו העובדה שאינו משקלל את דיווחי המפעלים לפי גודלם. כך, לדוגמא, היה המצב במחצית הראשונה של 2008, כאשר נתוני המאקרו הרשמיים הצביעו על המשך הצמיחה המהירה, אולם צמיחה זו נגזרה ברובה מענף בודד, הכימיה, או ליתר דיוק- בעיקר משתי חברות גדולות באותו ענף. זאת, בעוד יתר ענפי התעשייה (דהיינו מרבית התעשייה) כבר שינו מגמה ורשמו נסיגה בתפוקתן או לפחות האטה ניכרת.

מבחנים סטטיסטיים שונים שנערכו במהלך השנים[1] העלו כי סקר הציפיות מספק אינדיקציה טובה לגבי כיווני ההתפתחויות בתעשייה עוד בטרם פורסמו הנתונים הסטטיסטיים הרשמיים.

תודתי לדפנה אבירם-ניצן, מנהלת מחלקת המחקר הכלכלי, ולצוות המחלקה על העבודה המקצועית שנעשית מדי רבעון להפקת סקר זה.

רובי גינל
סמנכ"ל לרגולציה ולכלכלה

[1] ר' נספח מתודולוגי בעמוד 17.

עיקרי הממצאים של סקר ציפיות

מגמות בפועל ברבע השלישי של 2010:

- **נמשכה הצמיחה בתפוקת התעשייה, תוך האצה קלה בקצב.**
- **נמשכה קליטת המועסקים לתעשייה.**
- **מחריף הקושי בגיוס עובדים מקצועיים.**
- **גידול מואץ נרשם בהיקף המכירות לשוק המקומי.**
- **האטה ניכרת בקצב התרחבות משלוחי היצוא.**
- **האצה משמעותית בקצב גידול השקעות התעשייה בנכסים קבועים.**
- **האצה בקצב עליית הוצאות המימון הריאליות.**
- **חברות התעשייה הרב-לאומיות, להן פעילות יצרנית בחו"ל, מדווחות על האטה בקצב גידול פעילותן התעשייתית בחו"ל.**

ברבע האחרון של 2010 צפוי:

- **האטה קלה בקצב גידול תפוקת התעשייה.**
- **האטה קלה גם בקצב גידול מצבת העובדים בתעשייה.**
- **האטה ניכרת בקצב גידול המכירות המקומיות.**
- **המשך הגידול במשלוחי היצוא, בקצב דומה לזה שנרשם ברבע השלישי.**
- **המשך הגידול המהיר בהשקעות התעשייה בנכסים קבועים.**
- **חברות התעשייה הרב לאומיות, צופות האטה נוספת בקצב התרחבות פעילותן בחו"ל.**

בדבר הסברים והבהרות ניתן לפנות לצוות מחלקת המחקר הכלכלי:

דפנה אבירם-ניצן, מנהלת מחלקת המחקר הכלכלי

חגית שמריהו, כלכלנית המחלקה
אדי פרקנסקי, כלכלן המחלקה

טלפון: 03-5198806

הפרסום מופיע גם באתר התאחדות התעשיינים: www.industry.org.il

סקר ציפיות בתעשייה לחודשים אוקטובר – דצמבר 2010

סקר זה נערך מאמצע ספטמבר ועד סוף אוקטובר 2010 והקיף 163 חברות תעשייתיות.

תפוקת התעשייה

ברבע השלישי של 2010 נמשכה הצמיחה בתפוקת התעשייה, תוך האצה קלה בקצב: דיווחי התעשיינים מצביעים על מאזן נטו משוקלל[2] חיובי של 13%, כאשר 47% דיווחו על גידול בתפוקתם ו- 23% דיווחו על ירידה. זאת בהמשך למאזן חיובי של 10% ברבע השני של השנה.

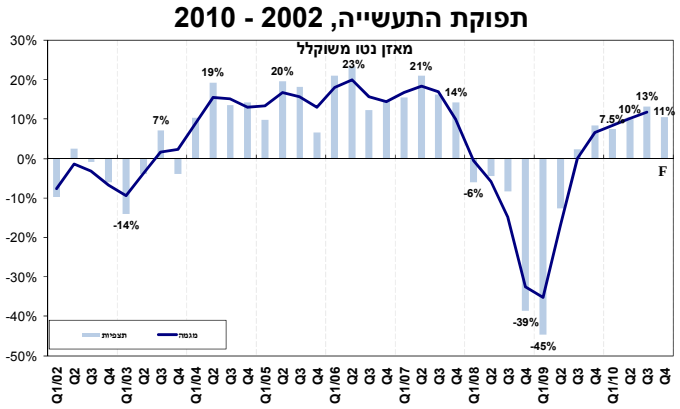

הגידול בניצולת הציוד בתעשייה נמשך: מאזן נטו חיובי של 6% נרשם ברבע השלישי של השנה, בהמשך למאזן נטו ממוצע של 7% לרבעון בשני הרבעונים שקדמו לו.

במקביל, מסתמנת האצה בקצב גידול מלאי המוצרים הגמורים ברבע השלישי של השנה, לקצב גידול הגבוה ביותר מאז תחילת 2007. זאת תוך גידול נוסף במלאי חומרי הגלם, בקצב דומה לזה שנרשם ברבע השני של השנה.

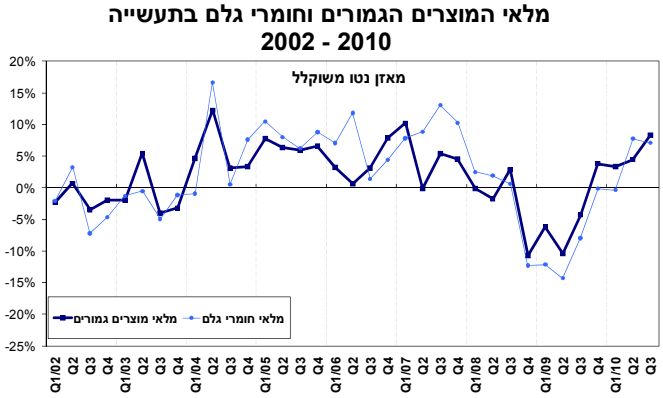

לרבע האחרון של השנה צופים התעשיינים האטה קלה בקצב צמיחת תפוקת התעשייה: ציפיות התעשיינים מצביעות על מאזן נטו משוקלל חיובי של 11%, כאשר 42% מהם צופים גידול בתפוקתם, ו- 25% צופים ירידה.

על אף הצמיחה המתמשכת בתפוקת התעשייה, זה יותר משנה, אשר צפויה להימשך גם בחודשים הבאים, עדיין לא מצליחה התעשייה לשחזר את ביצועיה ערב המשבר הכלכלי: בארבע שנות הצמיחה שקדמו למשבר הכלכלי (2004 – 2007) נרשם מאזן חיובי ממוצע גבוה יותר, של 15.5%, המשקף גידול ניכר בתפוקת התעשייה.

ההאטה הצפויה לסוף 2010 משקפת צפי להאטה בקצב צמיחת ענף הכימיה, לצד צפי לנסיגה מחודשת בתפוקת ענפי הכרייה ומוצרי הבניה[3] הגומי והפלסטיק והמזון.

מנגד, צמיחה מחודשת צפויה בענפי המתכת והחשמל , הטקסטיל וההלבשה, לצד צפי להאצה בקצב צמיחת ענף האלקטרוניקה.

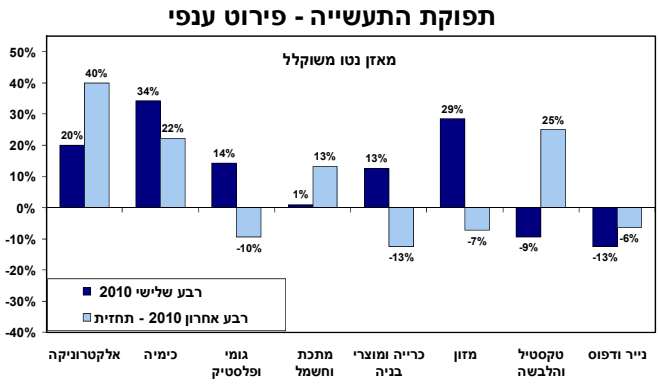

---

[2] מאזן נטו משוקלל = שיעור המדווחים על עלייה פחות שיעור המדווחים על ירידה, משוקלל בהתאם לעוצמת השינוי.

[3] בשל מיעוט המשיבים לסקר בענף (8 משיבים), אין להסיק מסקנות על פי ממצאים אלו בלבד על כיווני ההתפתחות של הענף בכללותו.

מועסקים בתעשייה

<u>ברבע השלישי של 2010</u> נמשכה קליטת המועסקים לתעשייה, בקצב דומה לזה שנרשם במחצית הראשונה של השנה: 29% מהתעשיינים דיווחו על עלייה קלה במצבת העובדים, אל מול 12% בלבד שרשמו פיטורים. כך, נרשם מאזן נטו חיובי של 7%, לאחר מאזן נטו של 6.5% ברבע השני של השנה, ומאזן נטו של 6% בתחילת 2010.

עליה זו במצבת העובדים לוותה בהחרפת הקושי בגיוס עובדים מקצועיים לתעשייה: ברבע השלישי של השנה דיווחו 81% מהתעשיינים על קושי, לעומת 74% שדווחו כך בסקר הקודם, ואחוז דומה (75%) ברבע הראשון של 2010. נציין, כי שיעור המדווחים על קושי בסקר הנוכחי מצביע על קשיים משמעותיים בגיוס עובדים מקצועיים לתעשייה, כמותם לא דווחו מאז סוף 2007, ערב המשבר הכלכלי (אז נרשם שיעור דומה של 83%). קשיים בולטים במיוחד נרשמו בענפי הגומי והפלסטיק, המתכת והחשמל.

<u>לרבע האחרון של השנה</u> צופים התעשיינים המשך קליטה, תוך האטה קלה בקצב: תחזית למאזן נטו חיובי של 5%, כאשר 24% מהתעשיינים צופים גידול, מרביתם גידול קל, אל מול 13% הצופים פיטורים.

מועסקים בתעשייה, 2002 - 2010

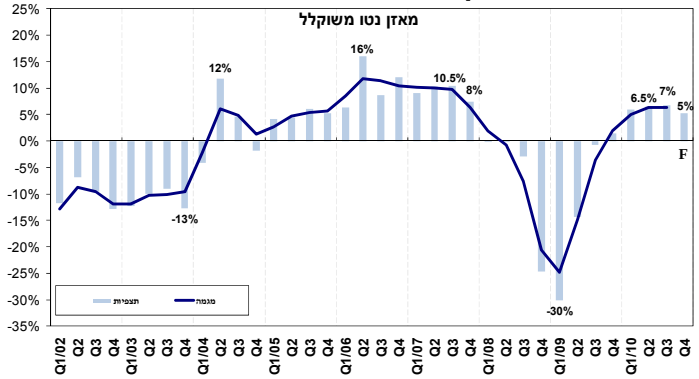

על אף הגידול המתמשך במצבת העובדים בתעשייה בשנה החולפת, עדיין מדובר על קצב קליטה נמוך יחסית לקצב שאפיין את השנתיים שקדמו למשבר: בשנה החולפת נרשם מאזן חיובי ממוצע של כ- 5%, לעומת כ- 10% בשנים 2006 - 2007.

הצפי להאטה ברבע האחרון של השנה משקף צפי להאטה בקצב קליטת המועסקים בענף האלקטרוניקה, לצד צפי לפיטורי עובדים בענפי המזון, הגומי והפלסטיק.
מנגד, בלימת פיטורי העובדים צפויה בענף הטקסטיל וההלבשה, לצד האצה בקצב קליטת העובדים לענף המתכת והחשמל.

מועסקים בתעשייה - פירוט ענפי

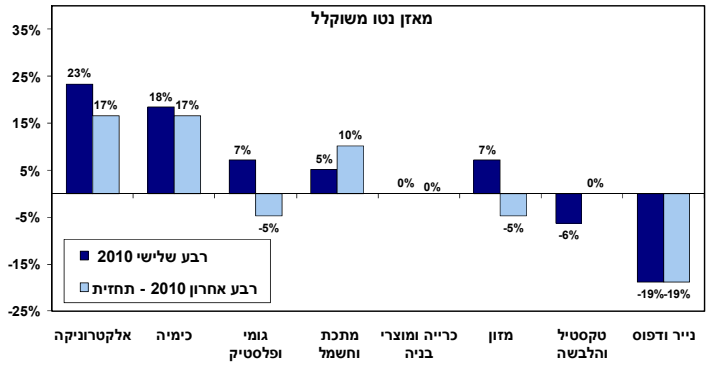

מכירות לשוק המקומי

<u>ברבע השלישי של השנה</u> זינקו מכירות התעשייה לשוק המקומי: דיווחי התעשיינים מצביעים על גידול מואץ בהיקף המכירות המקומיות, כאשר 42% רשמו עלייה, לעומת 22% שדיווחו על ירידה. כך, נרשם מאזן נטו חיובי של 11% לאחר מאזן חיובי נמוך ביותר, של 1%, ברבע השני של השנה.
האצה זו מוסברת, לפחות בחלקה, בשל ביקושים מוגברים לקראת ובמהלך חגי תשרי.

מכירות לשוק המקומי, 2002 -2010

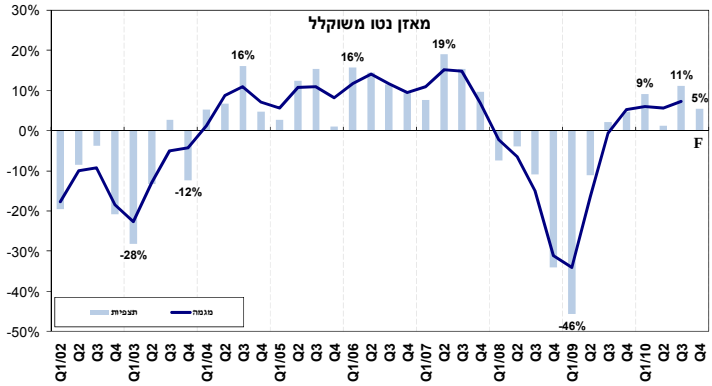

להערכת התעשיינים, **האטה ניכרת צפויה בקצב גידול מכירותיהם לשוק המקומי <u>ברבע האחרון של 2010</u>:** הציפיות משקפות מאזן נטו חיובי של 5%, כאשר 34% צופים עלייה במכירות המקומיות, מרביתם עלייה קלה, אל מול 24% אשר צופים ירידה, מרביתם ירידה קלה.

שונות מאפיינת את ציפיות התעשיינים לגבי הרבע האחרון של השנה: בעוד ענפי המזון, הגומי והפלסטיק, הכרייה ומוצרי הבניה[3] צופים נסיגה מחודשת במכירותיהם, והאטה צפויה במכירות ענף הכימיה; הרי שהאצה צפויה בקצב גידול מכירות ענף האלקטרוניקה לשוק המקומי, לצד התאוששות מסוימת בענפי המתכת והחשמל, הטקסטיל וההלבשה, ובלימת הנסיגה בענף הנייר והדפוס[3].

מכירות לשוק המקומי - פירוט ענפי

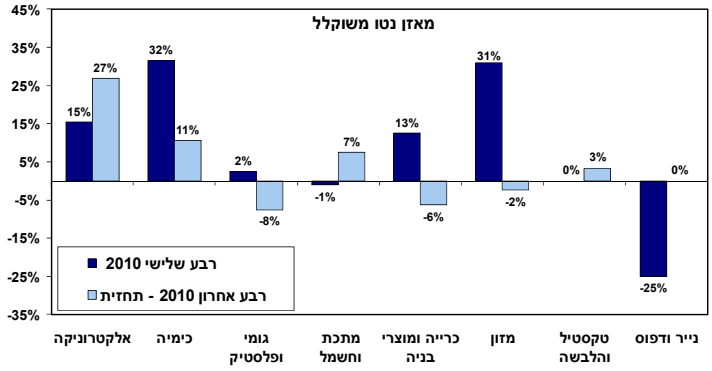

משלוחי יצוא

בהתאם לציפיות, **מדווחים היצואנים על האטה בקצב צמיחת היצוא <u>ברבע השלישי של 2010</u>:** מאזן נטו משוקלל חיובי של 9%, כאשר 43% מהיצואנים מדווחים על גידול, אל מול 27% שמדווחים על קיטון.

במקביל, ממשיכים היצואנים בסקר לדווח על שחיקה ניכרת ברווחיות היצוא: מאזן נטו שלילי של 25% נרשם ברווחיות היצוא ברבע השלישי של השנה, כאשר 48% מהיצואנים רשמו ירידה ברווחיות, אל מול 13% בלבד שרשמו עלייה קלה.

משלוחי יצוא, 2002 - 2010

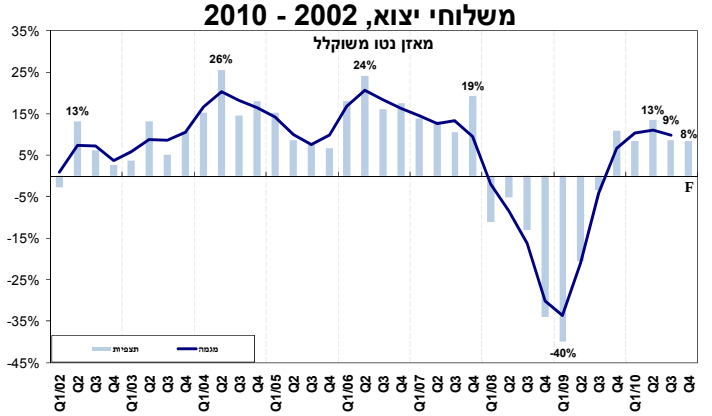

בנוסף, נמשכת הירידה במחירי היצוא במונחי מט"ח, בקצב הדומה לזה שנרשם במחצית הראשונה של 2010: מאזן נטו שלילי של 6% נרשם ברבע השלישי של השנה, לאחר מאזן שלילי של 5% ברבע השני של 2010, ומאזן שלילי של 6.5% בתחילת השנה.

לאחרונה, מתרבים הגורמים המהווים מכשול מהותי לצמיחת היצוא. בראש רשימת הגורמים דורגו הפעם ארבעה גורמים: גורם הרווחיות עם ציון ממוצע[4] של 3.4, לצד גורמי **הזמנות היצוא ומחירים בינ"ל** (ציון ממוצע 3.3 כל אחד) **וקשיי חדירה ושיווק לשווקים חדשים** (ציון ממוצע 3.2).

במקום השני דירגו היצואנים את **קשיי שיווק בשוק קיים** (3.0) ובמקום השלישי דורג גורם **היעדר תמיכה ממשלתית לעידוד היצוא** (2.7).

<u>לרבע האחרון של 2010</u> צופים היצואנים כי יימשך הגידול ביצוא, בקצב דומה לזה שנרשם ברבע השלישי של השנה: צפוי מאזן נטו משוקלל חיובי של 8%, כאשר 40% מהיצואנים צופים גידול, מרביתם גידול קל, ו- 26% צופים קיטון.

נדגיש, כי על אף העלייה המתמשכת ביצוא התעשייתי, שהחלה בסוף 2009, עדיין מדובר בקצב גידול מתון בהשוואה לממוצע שנרשם בשנתיים שקדמו למשבר הכלכלי (בשנים 2006 – 2007 נרשם מאזן חיובי ממוצע של 16.5%).

להערכת היצואנים, ברבע האחרון של 2010 תימשך הירידה במחירי היצוא במונחי מט"ח בקצב דומה לזה שנרשם ברבע השלישי (צפוי מאזן נטו שלילי של 5%). הדבר משקף את קשיי היצואנים בהתמודדות מול התחרות בשוקי העולם, לרבות קושי רב להעלות את מחירי תפוקתם במונחי מט"ח.

כמו כן, אינדיקציות לעתיד מצביעות על המשך מגמת ההאטה ביצוא: היצואנים בסקר מדווחים על האטה ניכרת בקצב גידול ההזמנות ליצוא ברבע השלישי של השנה (מאזן נטו חיובי נמוך, של 5.5%, לאחר מאזן נטו חיובי של 13% ברבע השני של 2010) **ולרבע האחרון של השנה הם צופים האטה ניכרת נוספת בקצב גידול ההזמנות ליצוא:** מאזן נטו חיובי נמוך ביותר, של 1.5%.

הצפי לגידול נוסף ביצוא ברבע האחרון של 2010 משקף צפי לגידול במרבית הענפים, למעט ענפי המזון, הגומי והפלסטיק שצופים נסיגה מחודשת במשלוחי היצוא. עליה חדה צפויה ביצוא ענפי האלקטרוניקה (מושפע גם מעונתיות סוף עונה), הטקסטיל וההלבשה, המתכת והחשמל.

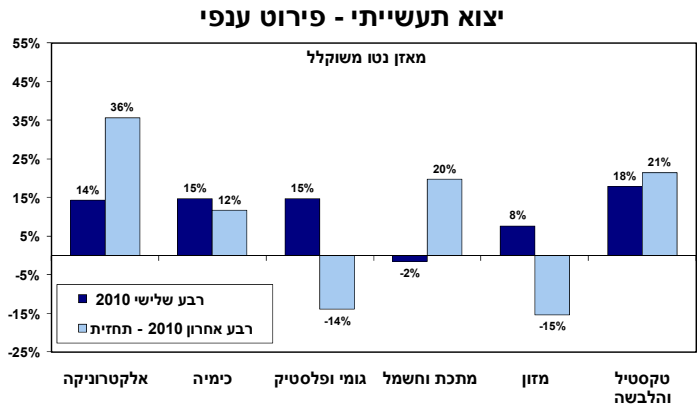

השקעות בתעשייה

בהתאם לציפיות, **<u>ברבע השלישי של 2010</u> הואץ משמעותית קצב גידול השקעות התעשייה בנכסים קבועים:** מאזן נטו חיובי של 15% נרשם ברבע השלישי של השנה, לאחר מאזן של 5% ברבע השני. 29% רשמו גידול בהשקעות ברבע השלישי של השנה, לעומת 7% בלבד שרשמו ירידה.

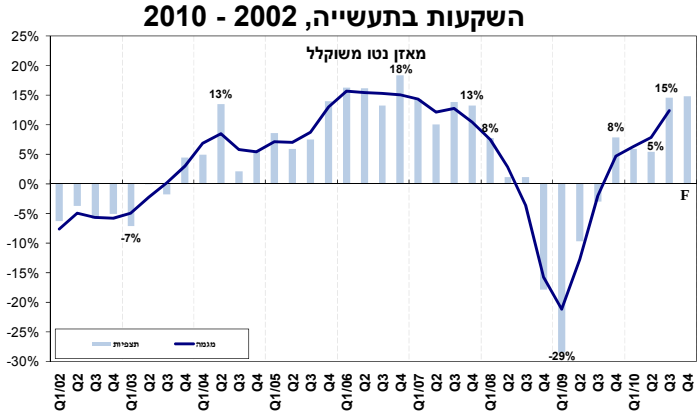

[4] בסולם של 1 עד 5, כאשר 5= הגורם המגביל ביותר.

<u>לרבע האחרון של השנה</u> צופים התעשיינים גידול מהיר נוסף בהשקעות, בקצב דומה לזה שנרשם ברבע השלישי של השנה: מאזן נטו חיובי של 15% צפוי גם לסוף 2010, כאשר 32% מהתעשיינים בסקר צופים גידול בהשקעות, מרביתם גידול קל, אל מול 8% בלבד שצופים ירידה.

גידול צפוי בהשקעות מרבית הענפים, למעט ענף הנייר והדפוס[3] שצופה נסיגה בהשקעותיו, כאשר האצה בקצב הגידול צפויה בענפי האלקטרוניקה, הכימיה והמזון.

השקעות בתעשייה - פירוט ענפי

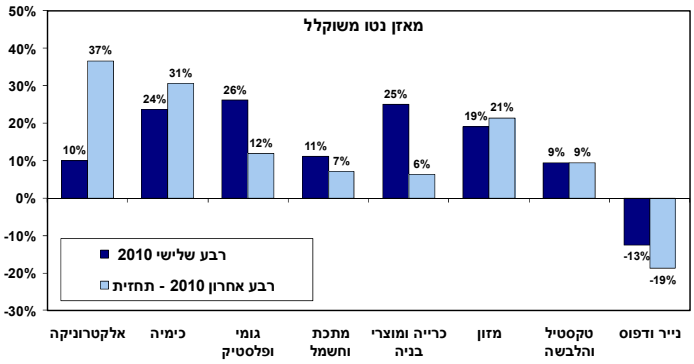

נדגיש, כי דיווחי התעשיינים ותחזיותיהם לסוף 2010, מצביעים על גידול מהיר בהשקעות, הדומה בעוצמתו לקצב הגידול שנרשם בשנות הצמיחה 2006 – 2007 (אז נרשם מאזן נטו חיובי של 14.5%).

סקר ציפיות - אינדיקציות למצוקת אשראי

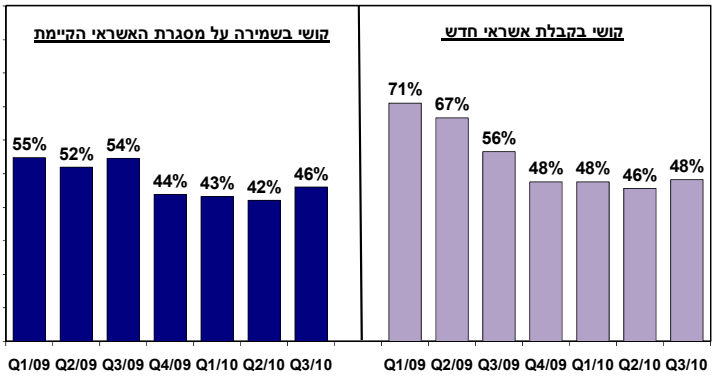

במקביל, מדווחים התעשיינים בסקר על עלייה קלה בקושי <u>בשמירה על מסגרת האשראי הקיימת</u>: 46% מהתעשיינים שביקשו <u>לשמור על מסגרת האשראי הקיימת</u> מדווחים כי נתקלו בקושי, לעומת 42% בסקר הקודם.

על קושי בקבלת אשראי חדש מדווחים כ- 48% מהתעשיינים (שנזקקו לאשראי חדש), זאת בדומה לסקר הקודם (46%).

במקביל, מדווחים התעשיינים כי ברבע השלישי של 2010 חלה האצה בקצב עליית הוצאות המימון הריאליות: נרשם מאזן נטו משוקלל חיובי של 8% (23% דיווחו עלייה בהוצאות, לעומת 10% שדיווחו ירידה), זאת לאחר מאזן חיובי של 2% ברבע השני של השנה, ומאזן דומה בתחילת 2010 (3%). העלייה בהוצאות אלו חלה במקביל לעליית ריבית בנק ישראל ב- 0.25% במהלך הרבע השלישי.

לרבע האחרון של השנה צופים התעשיינים עלייה נוספת בהוצאות המימון הריאליות. תחזיות התעשיינים משקפות מאזן נטו חיובי של 8%.

הפעילות הרב לאומית[5]

חברות התעשייה הרב לאומיות מדווחות על האטה בקצב גידול פעילותן בחו"ל ברבע השלישי של השנה, אשר צפויה להימשך גם ברבע האחרון של 2010:

ייצור תעשייתי בחו"ל, 2005 - 2010

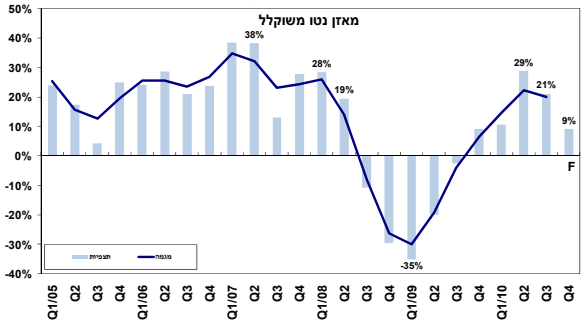

<u>ברבע השלישי של 2010</u> נמשכה הצמיחה המהירה בתפוקתם של המפעלים בחו"ל, תוך האטה בקצב: נרשם מאזן נטו חיובי של 21% (53% רשמו גידול, אל מול 24% שרשמו נסיגה), זאת לאחר מאזן נטו חיובי גבוה במיוחד, של 29%, ברבע השני של השנה.

במקביל, נמשך הגידול בגורמי הייצור בחו"ל, תוך האטה בקצב: החברות בחו"ל מדווחות על האטה ניכרת בקצב קליטת העובדים למפעליהן, לצד האטה קלה בקצב גידול ההשקעות במפעליהן.

השקעות בתעשייה בחו"ל , 2005 - 2010

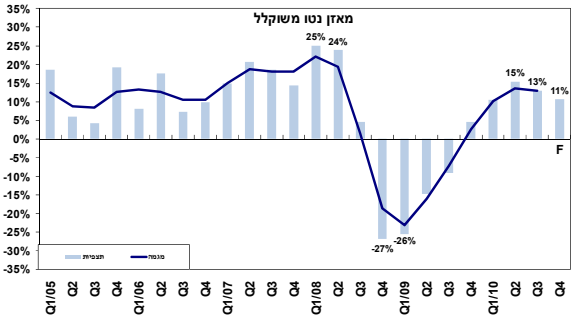

מועסקים בתעשייה בחו"ל , 2005 - 2010

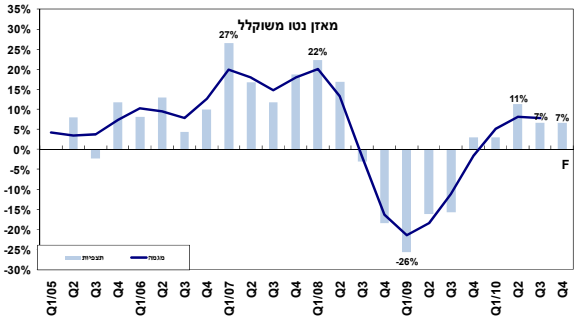

<u>לרבע האחרון של 2010</u> צופות חברות התעשייה הרב-לאומיות האטה נוספת, חדה ביותר, בקצב גידול תפוקתן בחו"ל: מאזן נטו משוקלל חיובי של 9% צפוי לסוף השנה (47% מהחברות צופות גידול בתפוקה, אל מול 32% שצופות ירידה), לעומת מאזן של 21% ברבע השלישי ו- 29% ברבע השני.

מנגד, צפויה להימשך קליטת העובדים בחו"ל בקצב דומה לזה שנרשם ברבע השלישי של 2010: מאזן חיובי של 7% צפוי לסוף 2010, לאחר מאזן דומה ברבע השלישי.

כמו כן, צפוי להימשך גם הגידול בהשקעות במפעלים בחו"ל, בקצב דומה לזה שנרשם ברבע השלישי של השנה: מאזן נטו חיובי של 11% ברבע האחרון של השנה, לאחר מאזן של 13% ברבע השלישי של 2010.

[5] על פעילות יצרנית בחו"ל דיווחו 38 חברות מתוך 163 (23% מהמדגם). מהן 9 מענף הגומי והפלסטיק, 8 מענף המתכת והחשמל, 6 מענף הטקסטיל וההלבשה, 5 מהאלקטרוניקה, 4 מהכימיה, 4 מענף המזון,1 מענף הכרייה ומוצריה הבנייה ו- 1 מהנייר ובדפוס.

התפתחויות וציפיות בענפי התעשייה

ענף האלקטרוניקה

<u>ברבע השלישי של 2010</u> נמשכה ההתרחבות בפעילות הענף: גידול מהיר נוסף נרשם **בתפוקת הענף,** תוך עליה חדה נוספת **בניצולת הציוד.** גידול זה לווה בהאצה בקצב גידול **המכירות המקומיות, לצד האטה בקצב גידול משלוחי יצוא.** במקביל, חודשה **ההשקעה בנכסים קבועים** והואץ משמעותית קצב **קליטת העובדים לענף,** לקצב שכמותו לא דווח מזה כארבע שנים, מאז הרבע השלישי של 2006. בתוך כך, נמשך **הקושי בגיוס עובדים מקצועיים** (73% דיווחו על קושי זאת בדומה לסקר הקודם).

ההאטה בקצב צמיחת **היצוא, חלה** תוך ירידה מחודשת **ברווחיות היצוא.**

תעשייני הענף להם **פעילות יצרנית בחו"ל**[6] מדווחים על האטה בקצב גידול תפוקתם, לצד קיפאון בהשקעות ובמצבת העובדים במפעליהם בחו"ל.

<u>לרבע האחרון של 2010</u> צפויה האצה חדה בפעילות הענף, הבולטת לחיוב בהשוואה לתחזיותיהם של יתר ענפי התעשייה: האצה ניכרת צפויה בקצב גידול תפוקת הענף, אשר תלווה בהאצה חדה בקצב גידול משלוחי היצוא, המכירות המקומיות וההשקעות בנכסים קבועים. לא מן הנמנע כי לפחות חלק מההאצה הצפויה במכירות הענף הינה עונתית, לקראת סוף שנת תקציב. מנגד, האטה צפויה בקצב קליטת עובדים לענף.

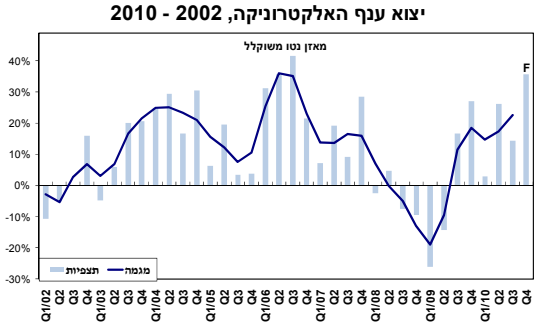

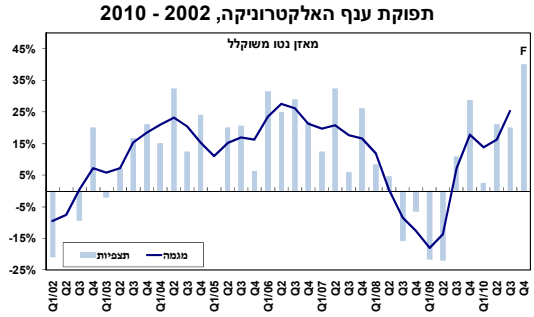

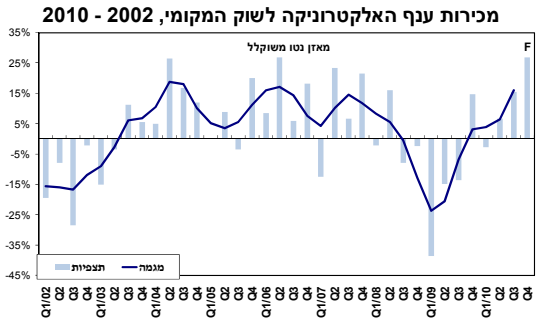

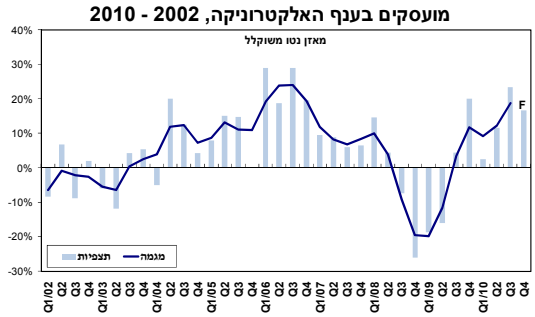

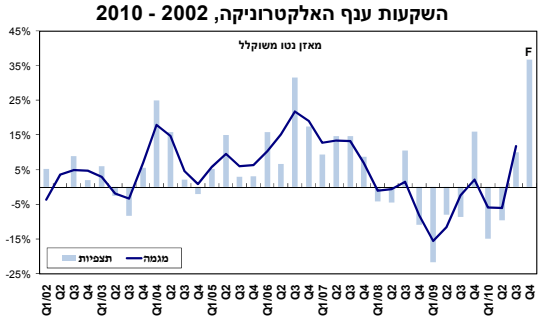

[6] כ- 33% מתעשייני הענף שהשיבו על הסקר דיווחו על פעילות יצרנית בחו"ל.

ענף הכימיה

<u>ברבע השלישי של 2010</u> חלה עליה מואצת בפעילות הענף, אשר בלטה לחיוב ביחס למרבית ענפי התעשייה: הואץ קצב גידול **תפוקת הענף**, על רקע האצה חדה **במכירות לשוק המקומי** והמשך הגידול **במשלוחי היצוא**.

נדגיש, כי צמיחה כה מהירה בתפוקת הענף כפי שמדווחת בסקר, לא נרשמה במהלך העשור החולף, מאז הרבע האחרון של שנת 2000, והיא אף בולטת בהשוואה ליתר ענפי התעשייה.

בנוסף, חודשה ההאצה בקצב **קליטת העובדים לענף**, לצד המשך הגידול המהיר **בהשקעות ובניצולת הציוד**. גידול זה לווה בעליה מחודשת **במלאי המוצרים הגמורים** והאצה ניכרת בקצב גידול **מלאי חומרי הגלם.**

בתוך כך, עליה מחודשת נרשמה **בהוצאות המימון הריאליות**, לאחר שני רבעים רצופים של ירידה בהוצאות אלו.

<u>לרבע האחרון של 2010</u> צפויה האטה בקצב התרחבות פעילות הענף: האטה ניכרת צפויה בקצב צמיחת הענף ובקצב גידול מכירותיו לשוק המקומי, זאת לצד האטה קלה בקצב גידול משלוחי היצוא ומצבת העובדים. מנגד, האצה חדה צפויה בקצב גידול השקעות הענף, אשר תלווה בעליה נוספת בהוצאות המימון הריאליות.

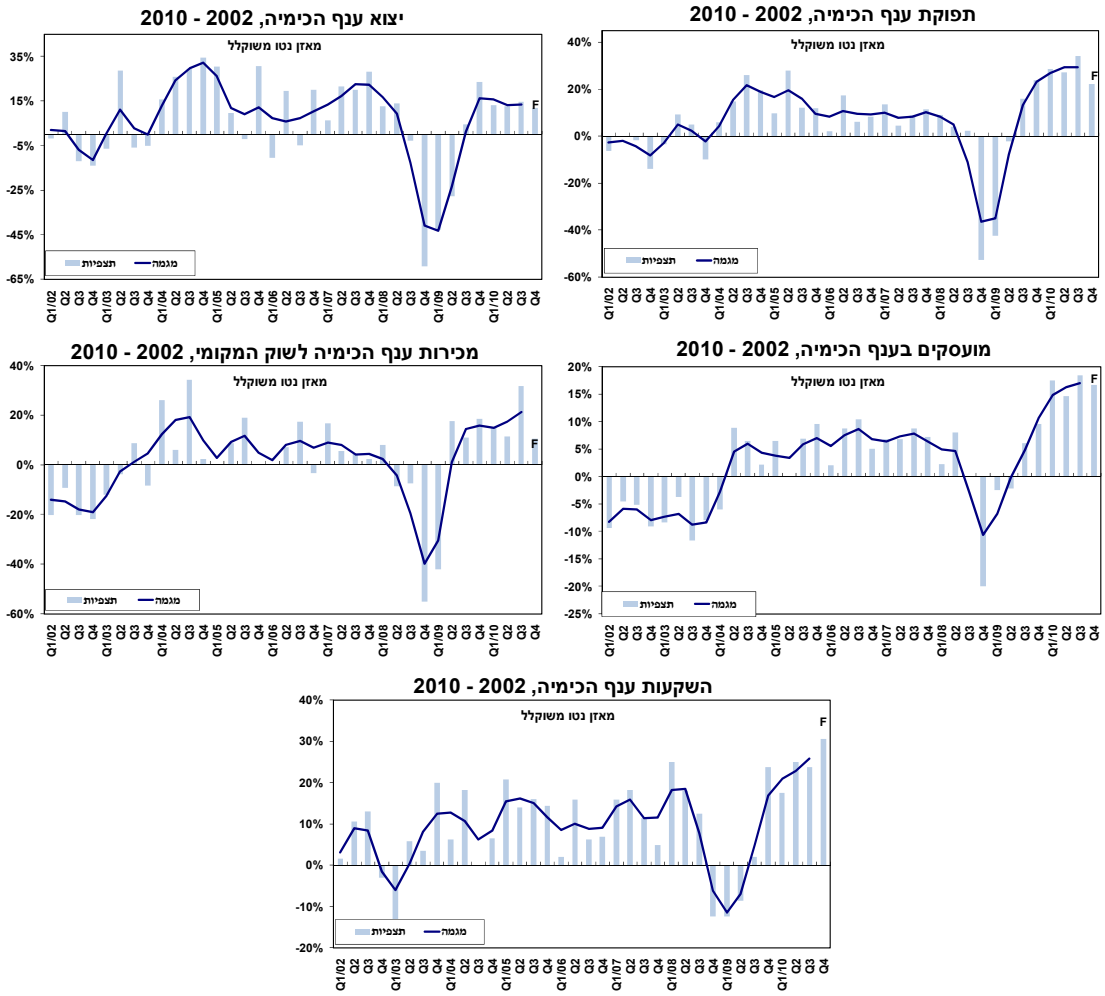

ענף הגומי והפלסטיק

<u>ברבע השלישי של 2010</u> חלה האטה בקצב צמיחת **תפוקת הענף**, על רקע האטה חדה בקצב גידול **המכירות הן ליצוא**, והן **לשוק המקומי**.

בתוך כך, הואט קצב **קליטת העובדים** לענף, אף כי מידת הקושי **בגיוס עובדים מקצועיים לענף** ממשיכה להחריף (95% דיווחו על קושי, לעומת 89% בסקר הקודם ו- 74% בסקר שלפניו).

מנגד, גידול מואץ חל **בהשקעות הענף בנכסים קבועים,** הבולט לחיוב בהשוואה ליתר ענפי התעשייה. זאת לצד גידול נוסף **בניצולת הציוד ובמלאי חומרי הגלם**.

במקביל, מדווחים תעשייני הענף על **מצוקת אשראי:** 47% מתעשייני הענף הזקוקים לאשראי מדווחים על **קושי בקבלת אשראי חדש** ו- 58% אף מדווחים על **קושי בשמירה על מסגרת האשראי הקיימת**, זאת תוך עלייה מחודשת **בהוצאות המימון הריאליות**.

מנגד, מדווחים תעשייני הענף להם **פעילות יצרנית בחו"ל**[7] על האצה דרמטית בקצב גידול תפוקתם, לצד האצה ניכרת גם בקצב גידול גורמי הייצור (עובדים והשקעות).

<u>ברבע האחרון של 2010</u> צפויה נסיגה בפעילות הענף: לאחר כשנה וחצי של צמיחה, צופים תעשייני הענף נסיגה בתפוקתם, אשר תלווה בנסיגה במכירותיהם הן לשוק המקומי והן ליצוא, וכן בפיטורי עובדים. בנוסף, האטה צפויה בקצב גידול השקעות הענף בנכסים קבועים ובהוצאות המימון הריאליות.

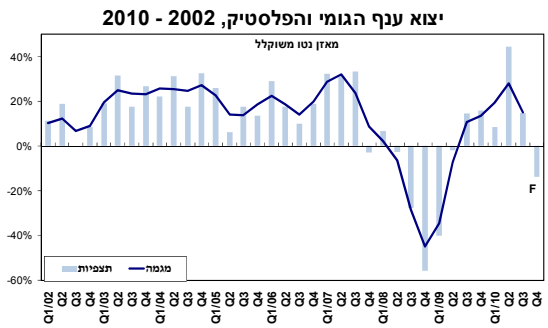

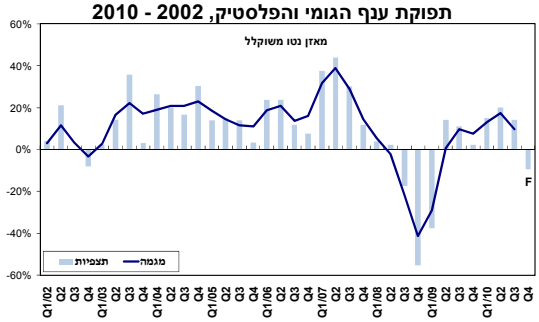

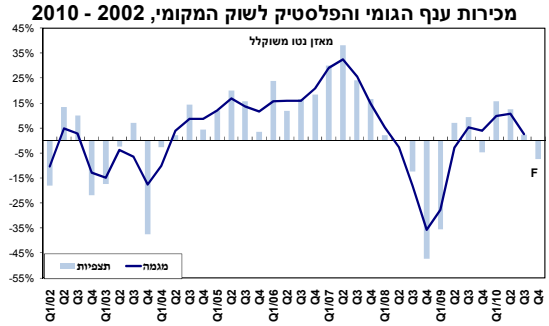

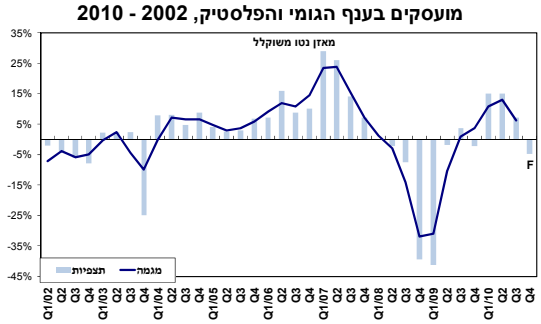

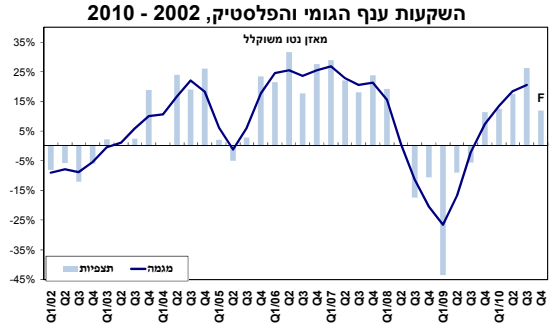

[7] כ- 43% מתעשייני הענף שהשיבו על הסקר דיווחו על פעילות יצרנית בחו"ל.

ענף המתכת והחשמל

<u>ברבע השלישי של 2010</u> נבלמה מגמת הנסיגה **בתפוקת הענף**: תעשייני הענף מדווחים יציבות ואולי אף גידול מתון בתפוקתם, לאחר שנתיים וחצי רצופות של ירידות חדות. נדגיש כי ענף זה הינו היחיד מבין ענפי התעשייה המשתתפים בסקר שטרם הציג סימני התאוששות ממשיים מהמשבר.

במקביל, קיפאון נרשם **במכירות הענף לשוק המקומי וליצוא. יצואני הענף עדיין מדווחים על שחיקה** ניכרת **ברווחיות היצוא,** הבולטת לשלילה בהשוואה ליתר ענפי התעשייה המייצאים, זאת למרות ההתמתנות בעוצמת השחיקה.

מנגד, עליה מחודשת נרשמה **במצבת העובדים** בענף, אשר לוותה בהחרפת **הקושי בגיוס עובדים מקצועיים** לרמה שלא נרשמה כמותה בענף מאז סוף 2007 (94%, לעומת 76% בסקר הקודם).

גידול מחודש נרשם בהשקעות הענף, ומנגד, עליה נוספת נרשמה בהוצאות המימון הריאליות, בעוד **מצוקת אשראי** נמשכת, כאשר 51% מתעשייני הענף הזקוקים לאשראי מדווחים על **קושי בקבלת אשראי חדש** ו- 55% מדווחים על **קושי בשמירה על מסגרת האשראי הקיימת**.

מנגד, מדווחים תעשייני הענף להם **פעילות יצרנית בחו"ל**[8] על האצה בקצב גידול תפוקתם ובקצב קליטת העובדים במפעליהם בחו"ל לצד גידול מחודש בהשקעותיהם בחו"ל.

<u>לרבע האחרון של 2010</u> צופים תעשייני הענף התאוששות ממשית בפעילותם: צמיחה צפויה בתפוקת הענף, אשר תלווה בגידול מחודש ומהיר ביצוא, לצד גידול במכירות לשוק המקומי, זאת תוך האצת קצב קליטת המועסקים. מנגד, האטה צפויה בקצב גידול השקעות הענף.

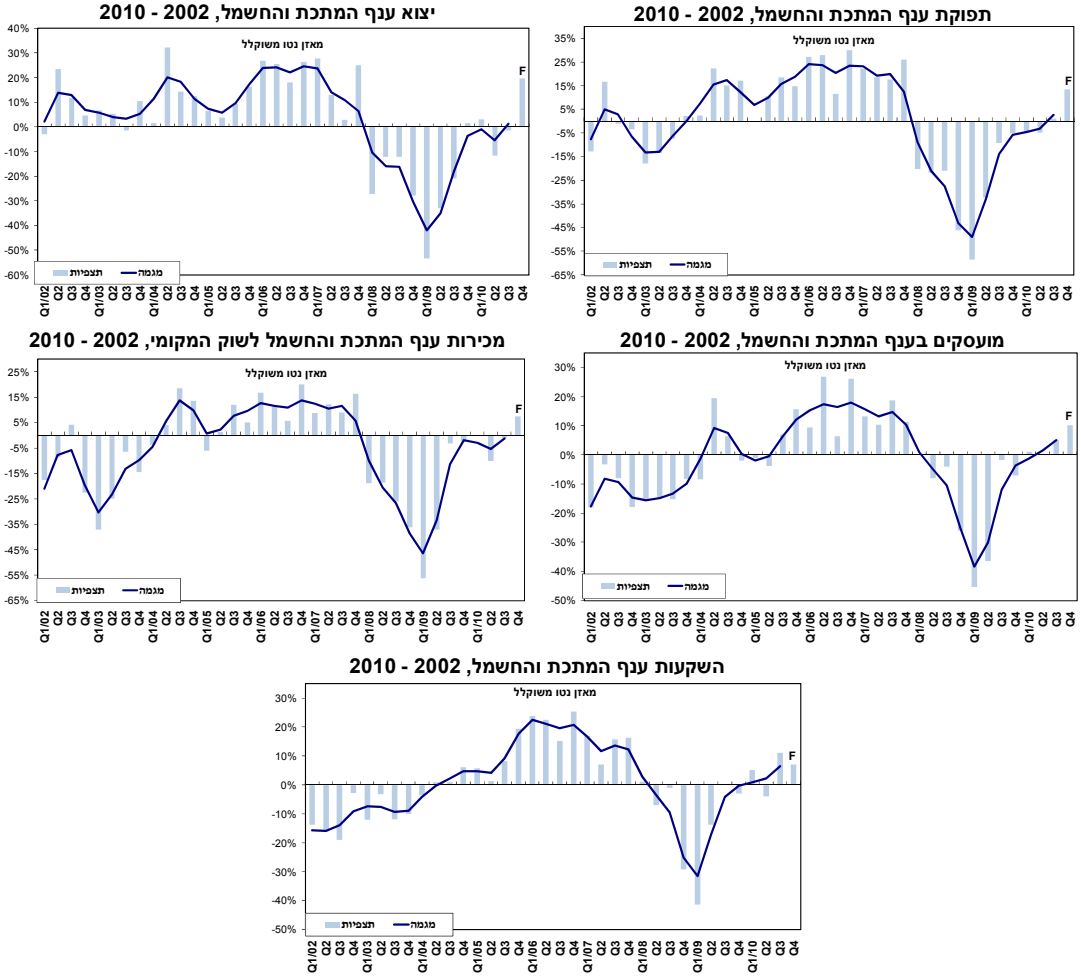

[8] כ- 16% מתעשייני הענף שהשיבו על הסקר דיווחו על פעילות יצרנית בחו"ל.

ענף המזון

<u>ברבע השלישי של 2010</u> הואץ קצב התרחבות פעילות הענף: האצה נוספת נרשמה בקצב גידול **תפוקת הענף**, על רקע גידול מואץ **במכירות לשוק המקומי ובמלאי המוצרים הגמורים.** עליות אלו בולטות בהשוואה למרבית ענפי התעשייה, עם זאת, לא מן הנמנע כי חלק מהגידול ברבע השלישי של השנה הושפע מפעילות מוגברת לקראת חגי תשרי.

האצה ניכרת נרשמה בקצב גידול **השקעות הענף ובניצולת הציוד** בו, לצד עליה מחודשת **במלאי חומרי הגלם ובהוצאות המימון הריאליות,** הבולטת לשלילה בהשוואה ליתר ענפי התעשייה.

האצה נרשמה גם בקצב גידול **משלוחי היצוא,** למרות המשך השחיקה **ברווחיות היצוא.**

מנגד, הואט קצב **קליטת העובדים** לענף, תוך הקלה ניכרת **בקושי בגיוס עובדים מקצועיים** (62% דיווחו על קושי בסקר הנוכחי, לעומת 81% בסקר הקודם – כנראה לחץ עונתי).

<u>לרבע האחרון של 2010</u> צפויה נסיגה בפעילות הענף: צפי לנסיגה בתפוקת הענף, ובמכירותיו ליצוא (נסיגה חדה) ולשוק המקומי במצבת עובדיו. מנגד, האצה קלה צפויה בקצב גידול השקעות הענף בנכסים קבועים, תוך האטה בקצב עליית הוצאות המימון הריאליות.

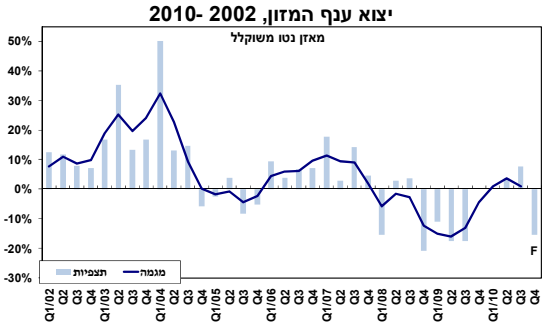

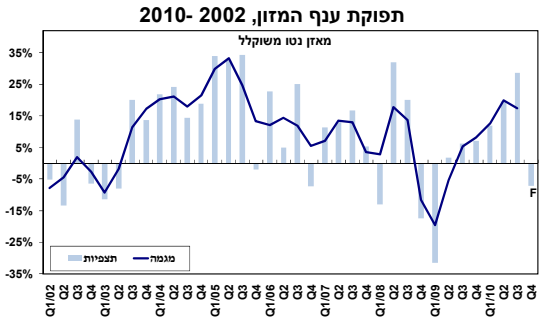

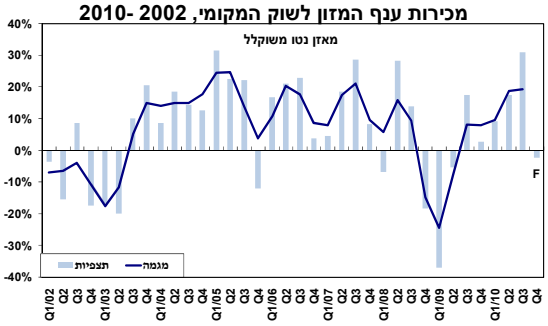

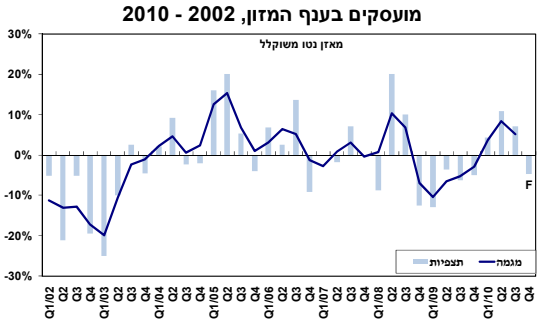

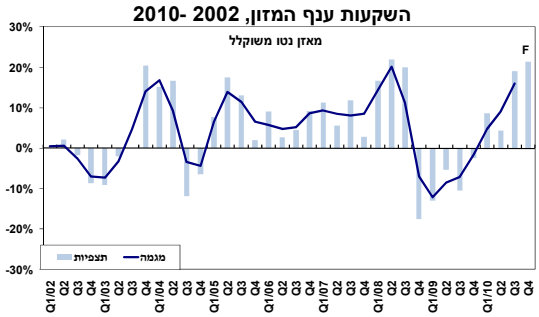

ענף הטקסטיל וההלבשה

לאחר ארבעה רבעונים רצופים של צמיחה, נרשמה **ברבע השלישי של 2010** נסיגה **בתפוקת הענף,** הבולטת לשלילה בהשוואה למרבית ענפי התעשייה. נסיגה זו, לוותה בירידה מחודשת **בניצולת הציוד ובמלאי המוצרים הגמורים,** לצד האטה ניכרת בקצב גידול **מלאי חומרי הגלם.**

במקביל, חודשו **פיטורי העובדים מהענף,** אך שיעור התעשיינים המדווחים על **קושי בגיוס עובדים מקצועיים** נותר גבוה ואף החריף (75% דיווחו על קושי, לעומת 69% בסקר הקודם).

בנוסף, חל קיפאון **בהיקף המכירות לשוק המקומי** (הבולט לשלילה בהינתן העובדה שמדובר בתקופת החגים), לצד האטה חדה בקצב גידול **משלוחי היצוא,** אשר לוותה בשחיקה נוספת **ברווחיות היצוא.** נציין, כי על אף ההאטה, קצב גידול היצוא בולט לחיוב בהשוואה ליתר ענפי התעשייה המייצאים.

מנגד, גידול מחודש נרשם **בהשקעות הענף**, זאת למרות העלייה בקושי בהשגת אשראי חדש: 64% מתעשייני הענף הזקוקים לאשראי מדווחים על **קושי בקבלת אשראי חדש** (60% בסקר הקודם) ו-56% אף מדווחים על **קושי בשמירה על מסגרת האשראי הקיימת**.

תעשייני הענף להם **פעילות יצרנית בחו"ל**[9] מדווחים על האטה בקצב גידול תפוקתם וקצב גידול מצבת עובדיהם בחו"ל אל מול האצה ניכרת בקצב גידול השקעותיהם בחו"ל.

ברבע האחרון של 2010 צפויה התרחבות בפעילות הענף: גידול חד צפוי בתפוקת הענף, תוך האצה בקצב גידול משלוחי היצוא, לצד עלייה קלה במכירות המקומיות. גידול נוסף צפוי בהשקעות הענף, למרות העלייה המחודשת הצפויה בהוצאות המימון הריאליות. מנגד, צפוי קיפאון במצבת העובדים.

תפוקת ענף הטקסטיל וההלבשה, 2002 - 2010

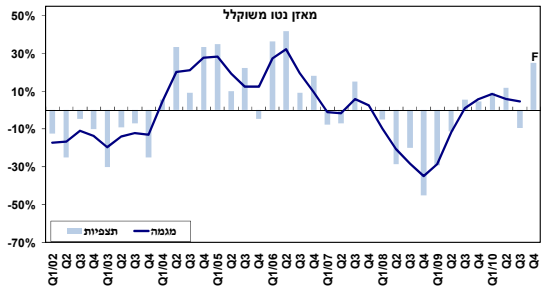

יצוא ענף הטקסטיל וההלבשה, 2002 - 2010

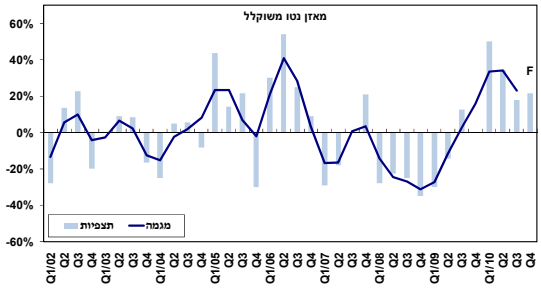

מועסקים בענף הטקסטיל וההלבשה, 2002 - 2010

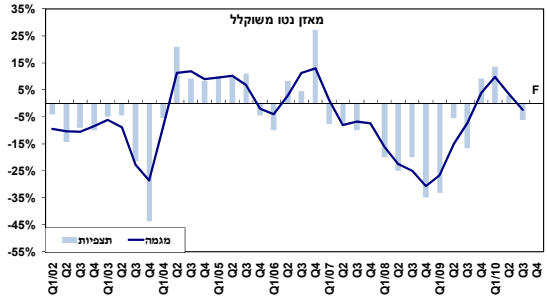

מכירות ענף הטקסטיל וההלבשה לשוק המקומי, 2002 - 2010

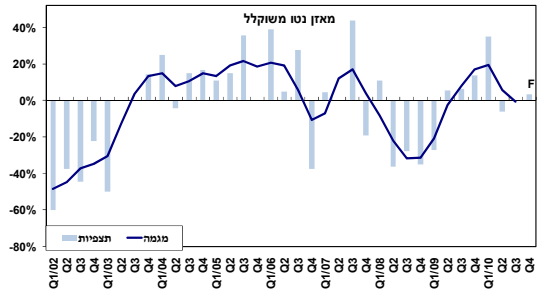

השקעות בענף הטקסטיל וההלבשה, 2002 - 2010

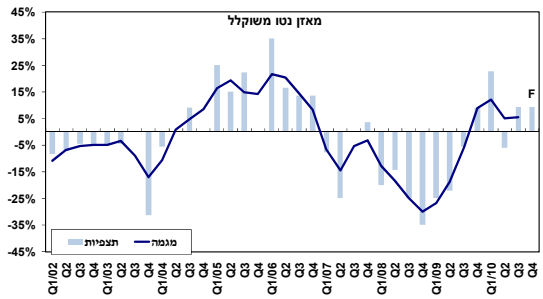

הוצאות מימון בענף הטקסטיל וההלבשה, 2002 - 2010

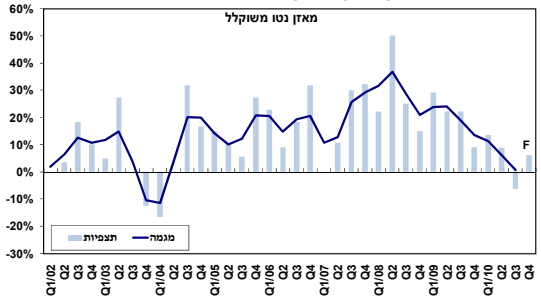

[9] כ- 37% מתעשייני הענף שהשיבו על הסקר דיווחו על פעילות יצרנית בחו"ל.

ענף הכרייה ומוצרי הבנייה[10]

<u>ברבע השלישי של 2010</u> נמשכה הצמיחה **בתפוקת הענף**, אשר לוותה בעליה מחודשת **במכירות לשוק המקומי** ובהאצה בקצב גידול **מלאי המוצרים הגמורים**.

מנגד, האטה ניכרת נרשמה בקצב גידול **השקעות הענף**, תוך קיפאון **בניצולת הציוד ובמלאי חומרי הגלם**, ועליה מחודשת **בהוצאות המימון הריאליות**. יש לציין, כי על אף ההאטה, קצב גידול ההשקעות בולט לחיוב בהשוואה למרבית ענפי התעשייה.

במקביל, תעשייני הענף מדווחים על קיפאון **במצבת העובדים**, לאחר קליטת עובדים לענף במחצית הראשונה של השנה.

<u>לרבע האחרון של 2010</u> צפויה נסיגה חדה בתפוקת הענף, זאת על רקע ירידה מחודשת במכירות המקומיות, והמשך הקיפאון במצבת העובדים. במקביל, האטה נוספת צפויה בקצב גידול השקעות הענף, אשר תלווה בעליה בהוצאות המימון הריאליות.

תפוקת ענף הכרייה ומוצרי הבנייה, 2002 - 2010

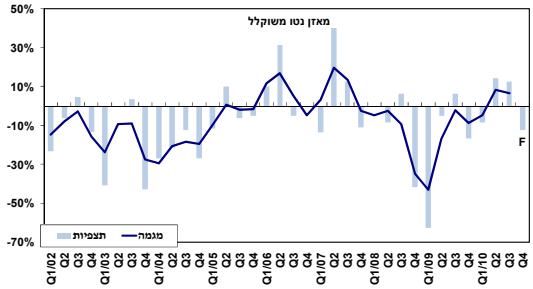

מכירות ענף הכרייה ומוצרי הבנייה לשוק המקומי, 2002 - 2010

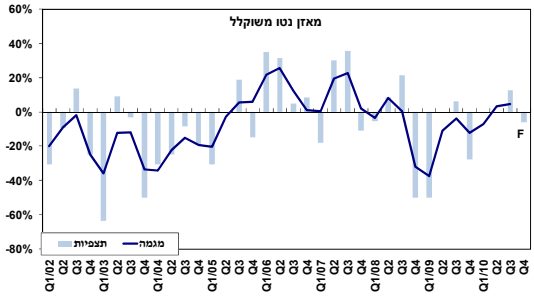

מועסקים בענף הכרייה ומוצרי הבנייה, 2002 - 2010

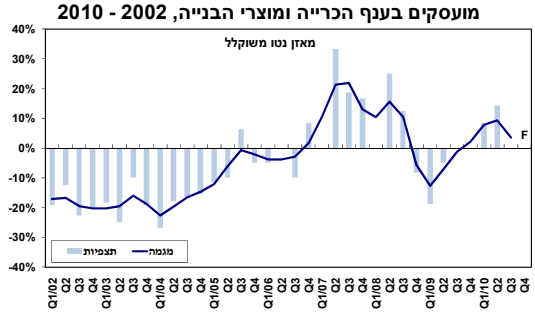

הוצאות מימון הענף הכרייה ומוצרי הבנייה, 2002 - 2010

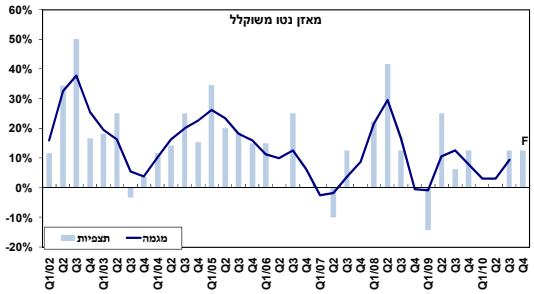

השקעות ענף הכרייה ומוצרי הבנייה, 2002 - 2010

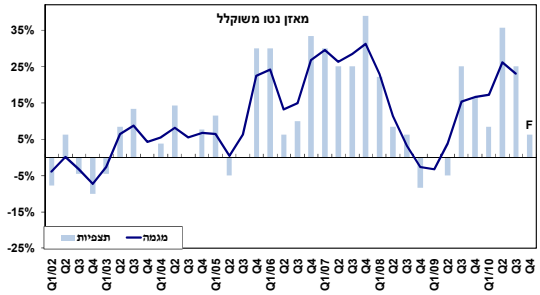

[10] בשל מיעוט המשיבים לסקר בענף זה (8 משיבים), יש להיזהר מלהסיק מסקנות על פי ממצאים אלו בלבד על כיווני ההתפתחות של הענף בכללותו.

מגזר המפעלים הקטנים והבינוניים

מגזר המפעלים הקטנים והבינוניים[11] מדווח כי **ברבע השלישי של 2010** חודש הגידול **בתפוקת המגזר ובמכירותיו לשוק המקומי,** תוך האצה בקצב גידול **המלאים**.

במקביל, חל גידול מחודש בגורמי הייצור במגזר (**השקעות ועובדים**), למרות האצת קצב גידול **הוצאות המימון הריאליות.**

אולם, ביצוא טרם הצליחו המפעלים הקטנים והבינוניים להתאושש מהמשבר הגלובלי: הנסיגה **ביצוא** המגזר העמיקה, תוך החרפה בעוצמת השחיקה **ברווחיות היצוא**.

דיווחיהם של המפעלים הקטנים והבינוניים נותרו מתונים יחסית למגזר המפעלים הגדולים, אשר רשם ברבע השלישי של 2010 התרחבות נוספת בפעילות, תוך האטה קלה בקצב: האטה נרשמה בקצב צמיחת התפוקה, משלוחי היצוא ומצבת העובדים במפעלים הגדולים. מנגד, חלה האצה בקצב גידול המכירות המקומיות וההשקעות.

לרבע האחרון של 2010 צופים תעשייני המפעלים הקטנים והבינוניים נסיגה מתונה בתפוקתם ובמכירותיהם ליצוא, תוך האטה ניכרת בקצב גידול המכירות המקומיות. במקביל, האטה צפויה גם בקצב גידול גורמי היצור (מועסקים והשקעות).

תחזיותיהם של תעשייני המפעלים הקטנים והבינוניים בולטות לרעה ביחס לתחזיות תעשייני המפעלים הגדולים, הצופים גידול נוסף בתפוקתם ובהשקעותיהם במגזר. מנגד, האטה צפויה בקצב גידול מצבת העובדים והמכירות לשוק המקומי וליצוא.

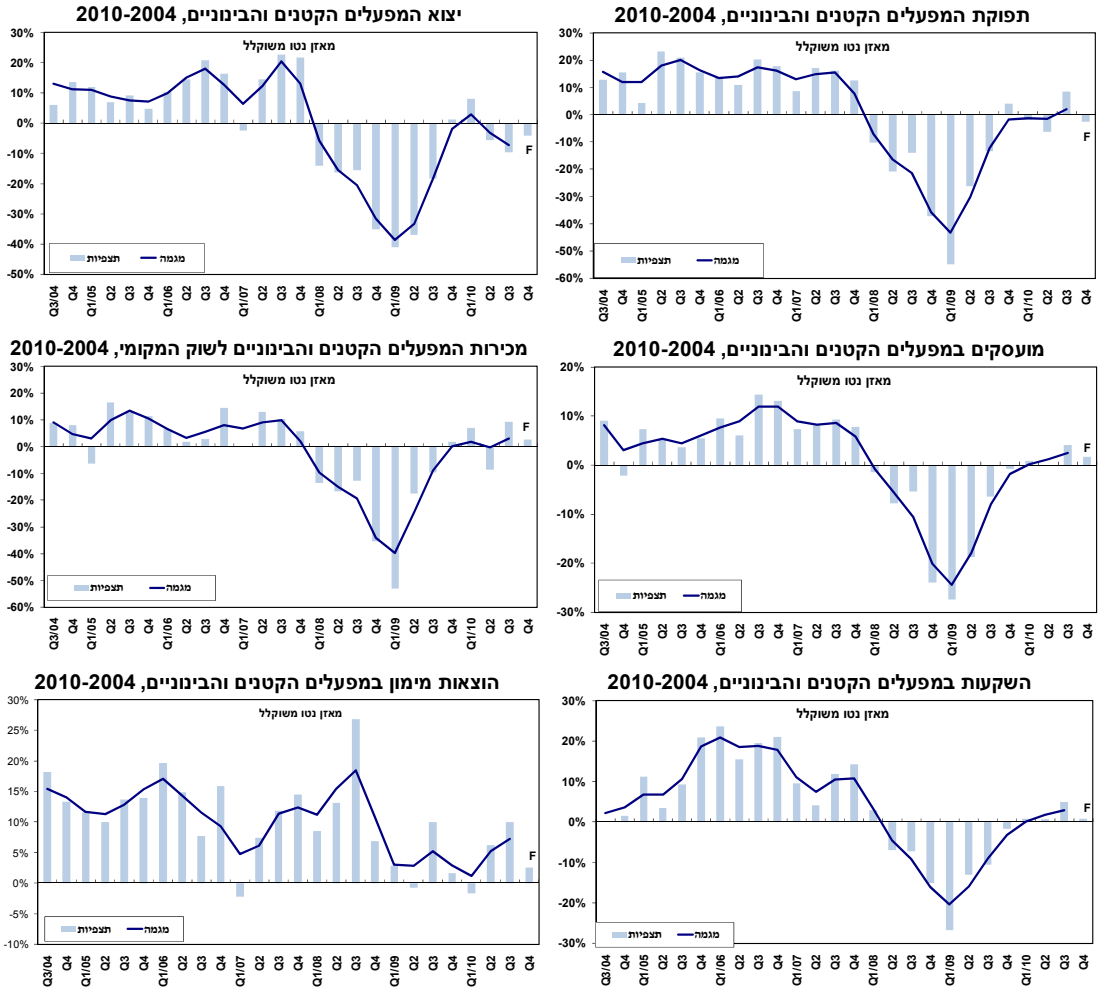

[11] מפעלים המעסיקים עד 100 עובדים.

נספח מתודולוגי לגרפים

בגרפים המשולבים בסקר מוצגות תצפיות ומגמות על-פי הדיווחים שנתקבלו בסקרי הציפיות משנת 2002 ועד היום. הגרפים מתייחסים לממוצע התעשייה ולענפים בהם מספר מספק של מפעלים מדווחים. בנוסף, מוצגות תחזיות לרבע האחרון של שנת 2010, המבוססות על ציפיות המפעלים, כפי שמשתקפות בסקר הנוכחי.

מבחנים סטטיסטיים מוכיחים כי סקר הציפיות מספק אינדיקציה טובה לגבי כיווני ההתפתחויות בתעשייה עוד בטרם פורסמו הנתונים הסטטיסטיים הרשמיים. כך, העלתה בחינת הנתונים לשנים 2000- 2010 מתאם חיובי של 0.77 בין נתוני המגמה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לקו המגמה של סקר הציפיות בהתייחס לתפוקת התעשייה. בנוסף, מבדיקה שערכה חברת "מגמות – טכנולוגיות חיזוי בע"מ" בשנת 1995, בהתייחסה לשנים 1978 עד 1995, נמצא כי "הסקר מדייק בכ- 80% מהמקרים בחיזוי כיוון השינוי של מדדי הייצור, היצוא והתעסוקה של הלמס"', וכן כי "שקלול התשובות לפי גודל הענף או החברות אינו מניב שיפור בתוצאות".

גרף זה ממחיש ויזואלית את המתאם הגבוה בין דיווחי התעשיינים בסקר לבין נתוני המאקרו הרשמיים. הגרף מציג את התפתחות קו המגמה של מדד הייצור התעשייתי של הלמס', המפורסם מדי חודש, בפיגור של כחודש וחצי, אל מול קו המגמה של תפוקת התעשייה על-פי מאזן הנטו של סקר הציפיות בתעשייה, שמפורסם בסיום כל רבעון לגבי הרבעון שהסתיים וכולל גם תחזית לרבעון הבא.

סקר הציפיות ככלי לזיהוי שינויי מגמה בתעשייה

סקר ציפיות בתעשייה, 2000 - 2010

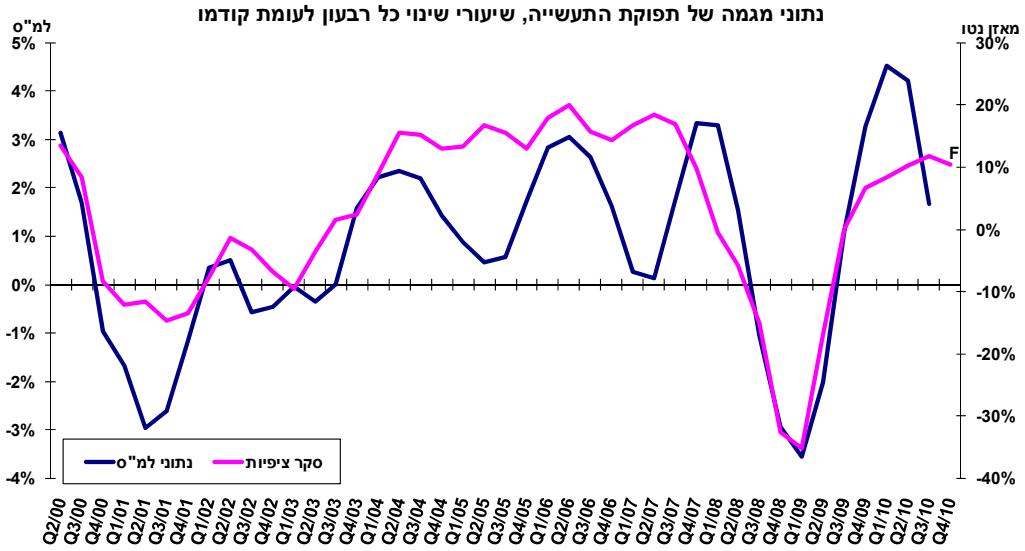

קו המגמה של סקר הציפיות מחושב כממוצע נע של שלושה סקרים. כך, לדוגמא, נתון המגמה לגבי הרבע השני של 2010 מורכב מממוצע משוקלל של הדיווחים שנתקבלו בשלושה סקרים: הסקר המתייחס לרבע הראשון של 2010, זה המתייחס לרבע השני של 2010, והסקר הנוכחי, המתייחס לרבע השלישי של 2010 (המשקלות הם: 25%, 50% ו- 25%, בהתאמה).

המדד בתצוגה הגראפית מכונה מאזן נטו משוקלל. מדד זה מציג את ההפרש בין אחוז החברות המדווחות על עלייה לבין אלו המדווחות על ירידה, מותאם לעוצמת השינויים (כלומר, משקלה של חברה המדווחת על עלייה ניכרת גבוה ממשקלה של זו המדווחת על עלייה קטנה, וכך לגבי ירידה).

יש להדגיש, כי אין לראות באחוזים המוצגים בגרפים שיעורי שינוי, אלא אינדיקציה למגמות בלבד. באופן כללי, ניתן לומר, כי "מאזן נטו" שלילי פירושו ירידה, וחיובי – עלייה.

נספח טבלאות - ממוצע התעשייה[12]

תפוקה						
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10	Q4/10 (F)
עלייה	36	43	43	43	47	42
מזה: עלייה ניכרת	7	8	8	11	10	7
ירידה	30	30	30	27	23	25
מזה: ירידה ניכרת	8	5	6	7	7	4
מאזן נטו משוקלל	**2**	**8**	**7.5**	**10**	**13**	**10.5**

תעסוקה						
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10	Q4/10 (F)
עלייה	20	22	23	27	29	24
ירידה	21	20	12	15	12	13
מזה: ירידה ניכרת	2	0	1	2	4	1
מאזן נטו משוקלל	**-1**	**1.5**	**6**	**6.5**	**7**	**5**

קשיים בגיוס עובדים בלתי מקצועיים					
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10
נתקלו בקשיים	40	37	45	49	51
מזה: קושי גדול עד בינוני	12	12	17	19	18
אין קושי	43	44	41	39	41
לא חיפשו עובדים	17	19	15	13	9

קשיים בגיוס עובדים מקצועיים					
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10
נתקלו בקשיים	69	67	75	74	81
מזה: קושי בינוני עד גדול	43	42	44	51	56
אין קושי	16	14	12	14	12
לא חיפשו עובדים	15	19	13	12	7

מכירות לשוק המקומי						
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10	Q4/10(F)
עלייה	37	41	43	34	42	34
מזה: עלייה ניכרת	6	6	8	5	8	2
ירידה	32	31	28	30	22	24
מזה: ירידה ניכרת	7	8	5	6	6	2
מאזן נטו משוקלל	**2**	**5**	**9**	**1**	**11**	**5**

הזמנות לשוק המקומי						
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10	Q4/10 (F)
עלייה	35	37	41	34	43	32
ירידה	32	33	28	31	19	25
מזה: ירידה ניכרת	6	9	7	9	5	3
מאזן נטו משוקלל	**1**	**0.5**	**6**	**-1**	**15**	**3**

משלוחי יצוא						
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10	Q4/10(F)
עלייה	32	44	43	46	43	40
מזה: עלייה ניכרת	5	9	10	14	10	7
ירידה	33	27	27	24	27	26
מזה: ירידה ניכרת	11	4	9	9	9	4
מאזן נטו משוקלל	**-4**	**11**	**8.5**	**13.5**	**9**	**8**

[12] באחוזים מסך המפעלים המדווחים.

הזמנות ליצוא						
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10	Q4/10(F)
עלייה	32	46	38	47	41	33
מזה: עלייה ניכרת	4	12	7	13	7	4
ירידה	39	30	28	25	28	29
מזה: ירידה ניכרת	15	6	9	9	8	6
מאזן נטו משוקלל	**-9**	**11**	**4**	**13**	**5.5**	**1.5**

רווחיות היצוא					
	Q2/09	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10
עלייה	17	8	6.5	6	19	13
מזה: עלייה ניכרת	1	0	0	0	2	0
ירידה	42	61	46	52	49	48
מזה: ירידה ניכרת	16	23	7	17	29	14
מאזן נטו משוקלל	**-20**	**-38**	**-23**	**-31.5**	**-29**	**-25**

מחירי היצוא						
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10	Q4/10(F)
עלייה	7	7	12	19	17.5	16
ירידה	39	22	23	23	25	23.5
מזה: ירידה ניכרת	11	2	2.5	11	4	3.5
מאזן נטו משוקלל	**-21**	**-8**	**-6.5**	**-5**	**-6**	**-5**

גורמים המגבילים את צמיחת היצוא
(ציון ממוצע משוקלל לכל גורם)

הגורמים	סקר אוקטובר 2009	סקר ינואר 2010	סקר אפריל 2010	סקר יולי 2010	סקר אוקטובר 2010 (נוכחי)	דרוג סקר נוכחי
רווחיות היצוא	3.3	3.3	3.3	3.2	3.4	I
הזמנות ליצוא	3.8	3.6	3.4	3.4	3.3	I
מחירים בינלאומיים	3.3	3.3	3.2	3.2	3.3	I
קשיי חדירה ושיווק לשווקים חדשים	3.4	3.4	3.3	3.3	3.2	I
קשיי שיווק בשווקים קיימים	3.0	3.1	2.9	2.8	3	II
היעדר תמיכה ממשלתית לעידוד היצוא	2.9	2.8	2.8	2.6	2.7	III
אשראי	2.3	2.0	2.2	2	2.1	V

* על-פי מבחני מובהקות, ברמת מובהקות של 10%.

מלאי מוצרים מוגמרים					
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10
עלייה	20	28	27	30	32.5
ירידה	27	23	21	19	19
מאזן נטו משוקלל	**-4**	**4**	**3**	**4**	**8**

מלאי חומרי גלם					
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10
עלייה	19	23	23	33	30
ירידה	31	24	24	19	18.5
מאזן נטו משוקלל	**-8**	**0**	**0**	**8**	**7**

שיעור הניצול של מלאי ההון					
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10
עלייה	24	29	35	32	28
ירידה	28	26	21	22	18
מזה: ירידה ניכרת	9	3.5	4	4	6
מאזן נטו משוקלל	**-3**	**2**	**7**	**8**	**6**

הוצאות מימון ריאליות						
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10	Q4/10(F)
עלייה	25	24	17	14	23	20
מזה: עלייה ניכרת	4	3	4	1	4	3
ירידה	10	15.5	15	11	10	7
מאזן נטו משוקלל	**8**	**6**	**3**	**2**	**8**	**8**

השקעות בתעשייה						
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10	Q4/10(F)
עלייה	16	24	26	27	29	32
מזה: עלייה ניכרת	3	6.5	6	2	9	8
ירידה	17	10	13	13	7	8
מזה: ירידה ניכרת	9	5	7	5	2	2.5
מאזן נטו משוקלל	**-3**	**8**	**6**	**5**	**15**	**15**

תפוקת המפעלים המייצרים בחו"ל						
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10	Q4/10(F)
עלייה	44	49	39	58	53	47
מזה: עלייה ניכרת	3	3	12	13	16	10.5
ירידה	33	27	27	10	24	32
מאזן נטו משוקלל	**-3**	**9**	**10.5**	**29**	**21**	**9**

מועסקים במפעלים המייצרים בחו"ל						
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10	Q4/10(F)
עלייה	13	27	21	28	26	26
מזה: עלייה ניכרת	0	0	0	3	3	8
ירידה	34	18	12	5	10.5	13
מאזן נטו משוקלל	**-16**	**3**	**3**	**11**	**7**	**7**

השקעות במפעלים המייצרים בחו"ל						
	Q3/09	Q4/09	Q1/10	Q2/10	Q3/10	Q4/10(F)
עלייה	16	21	27	36	29	26
מזה: עלייה ניכרת	3	0	3	5	3	10.5
ירידה	26	6	6	5	3	10.5
מאזן נטו משוקלל	**-9**	**4.5**	**10.5**	**15**	**13**	**11**